

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17635910>

Абдуллаев Бахриддин Тожаалиевич

*ФарДУ Харбий таълим факультети,
Услубий тайёргарлик цикли катта ўқитувчиси.*

Қодиржонов Ахрорбек Азизбек Ўғли

Назиралиев Алиёрбек Зайнобиддин Ўғли

Мадаминов Авазбек Абдуллажон Ўғли

*ФарДУ Харбий таълим факультети
1-босқич 25/141 гуруҳ курсантлари.*

Аннотация: Бугун юртимизда эътиқод эркинлиги, ҳақиқий миллий қадриятлар, улардаги динийлик ва дунёвийлик нисбати қандай бўлиши лозимлиги тўғрисида турли-туман фикрлар билдирилмоқда. Ўзбекистонни ислом республикасига айлантириш, турмуш тарзини, ижтимоий муносабатларини шарият талабларига мослаштириш тарафдорлари ҳам йўқ эмас. Бугунги глобаллашув жараёнлари шиддатли кечаётган даврда ёшларни турли хил бузғунчи, бегона ёт ғоялар, турли оқимлар ҳамда миллий қадриятларимизга зид бўлган оммавий маданият таъсирига тушиб қолишларининг олдини олиш долзарб масала ҳисобланади. Мақолада бугунги кунда ёшлар тарбиясида иймон-эътиқод туйғуларини шакллантиришнинг тутган ўрни ва аҳамияти ёритиб берилган.

Калит сўзлари: Ватанпарварлик, баркамол авлод, қадрият, таълим-тарбия, ўзбек халқи, зиёратгоҳ, анъана.

Ўз турмушини онгли ташкил этиш, турли режалар тузиш, орзу-ҳавасларига кўнгли ва тафаккурига мос яшашга, комилликка интилиш инсоннинг хос белгиси. Унинг нафақат моддий-иқтисодий, шунингдек, маънавий эҳтиёжлари ҳам бор. Инсон маънавиятининг ўзагини эса эътиқод ташкил қилади. Маънавият эътиқод теварагида шаклланади. Маънавиятнинг мазмунини энг муҳим хусусиятларини эътиқод белгилайди. Юртимиз келажаги, эртанги кунда халқимизнинг тинч-фаровон ҳаёти ҳар томонлама бугунги кун ёшларига боғлиқ. Бу эса ўз навбатида уларга берилаётган таълим-тарбияга натижасидир. Мустақиллик йилларида мамлакатимизда ёшларни ватанпарварлик, миллий анъана ва қадриятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш, маънавий етук ва жисмонан соғлом баркамол авлодни вояга етказиш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида муайян ишлар амалга оширилди. Давлатимиз томонидан ёшларга берилаётган эътибор, уларга кўрсатилаётган ғамхўрлик доираси йилдан-йилга кенгайиб бормоқда. Зеро, бугунги кунда ёшларимиз томонидан эришилаётган улкан ютуқлар замирида истиқлолнинг илк

йилларидан бошлаб ёшлар тарбияси, таълими, умуман кадрлар тайёрлаш тизимида амалга оширилган ислохотлар мужассам. Ҳозирги кун ёшлар билан боғлиқ масалалар нафақат Ўзбекистон, балки бутун ҳамжамият олдидagi муҳим муаммолардан бири бўлиб турганлигини кўрсатмоқда. “Бугунги дунё ёшлари – сон жиҳатидан бутун инсоният тарихидаги энг йирик авлоддир, чунки улар 2 миллиард кишини ташкил этмоқда. Сайёрамизнинг эртанги куни, фаровонлиги фарзандларимиз қандай инсон бўлиб камолга етиши билан боғлиқ. Бизнинг асосий вазифамиз - ёшларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун зарур шароитлар яратиш, зўравонлик ғояси “вируси” тарқалишининг олдини олиш. Бунинг учун ёш авлодни ижтимоий қўллаб-қувватлаш, унинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш лозим, деб ҳисоблаймиз”.Маълумки, ҳар бир давлат ўзининг маданиятини ривожлантириш, иқтисодиёти яхшилаш учун ташқи мамлакатлар билан алоқа муносабатларини ўрнатиши ва ҳудудлар дахлсизлиги ва чегаралар хавфсизлини таъминлаш керак. Шунда халқнинг моддий фаровонлиги ўсади ва ҳар бир давлатнинг ўзаро муносабатлари эркин бўлмоғи, фуқаролари тинч ва осойишта фаолият юритмоғи лозим. Билъакс давлат мустақиллиги мукаммал ҳисобланмайди. Энг аввало халқнинг, фуқароларнинг фаровон ҳаётини, тинчлик-осойишталик ҳамда барқарор хотиржамлигини, ҳузур-ҳаловатини таъминлашда ва ҳимоялашда ватанпарварлик тарбияси шакиллантириш лозим. Ватан, эл-юртга бўлган муҳаббат, иймон-этиқод туйғуларини сингдириб бориш билан таълим-тарбиянинг аҳамияти бениҳоя каттадир. Умуман олганда, мустақиллик ғояси ва туйғусини миллатнинг этиқод ва иймонга айланмоғи зарур. Қолаверса ҳар бир ўзбек мустақиллик моҳиятини-юқорида санаб ўтилган ва шу каби принцип ва вазифаларни чуқур англамоғи керак. Шунингдек, ушбу вазифаларни амалга ошириш ишига ҳар бир киши ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиши талаб қилинади. Иймоннинг ўзи нима? Иймон-бу тил билан иқрор қилмоқ ва дил билан тасдиқламоқдир. Этиқод нима? Этиқод кенг маънода инсон фаолияти учун маънавий асос, йўл-йўриқ ва ҳалол хизмат қилмоқликдир. Демак, мустақиллик ғояси, моҳиятини ва мафкурасини тарғиб қилишда ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашда Ислом дини арбоблари тажрибаларида ўринли фойдаланиш мумкин. Ватанпарварлик тарбияси жараёнида тарбиячи бевосита иймон-этиқод моҳиятини талқин этган ҳолда, ўрнатилган бўлгулик воқеа ва ҳодисаларни сўзлаб бериш, ҳикоя қилиш ёхуд рамзий ва тимсолий тил билан гапириш ўринли. Шу жумладан, халқ оғзаки ижоди ва бадиий намуналардан фойдаланиш, ҳаёт ва турмуш тажрибаларини қиёслаб сабоқ бериш ижобий натижаларни беради. Иймон бут, этиқотди мустаҳкам, иродали ва юксак маънавиятли инсонларни ҳеч бир куч ёхуд миллат ўзига руҳан қарам қила олмайди. Чунки руҳият ҳар бир миллатнинг ички ботиний қудрати ва кучидир. Иймон-этиқоднинг асосий хусусияти ва имконияти шундаки уни кўз билан кўриб қулоқ билан эшитиб бўлмайди. Худди ана шу кўринмас ва эшитилмайдиган омиллар инсонни доимо огоҳликка ва сергакликкаундаб туради. Айтиш жоизки, руҳияти,

иймон-эътиқоди бақувват миллат албатта, ҳар қандай шароитда ҳам ўзлигини йўқотмайди ва тараққиёт йўлидан бориш учун курашади. Ҳар бир ёшнинг маънавияти, иймон-эътиқоди ва жамият ҳаётидаги ўрни ҳамда аҳамияти ҳақида фикр билдирганда, унинг шаклланиш омилларини ҳақида мулоҳазалар юритилади. Ваҳоланки, ҳар бир шахс камолати, миллат абадийлигини таъминлайдиган муҳим манба унинг иқтисодий, ижтимоий-сиёсий тараққиёти етакчи омил ҳисобланади. Шу маънода асосан ёшларни ватанпарлик тарбиясида етачи омил ҳисобланмиш манбаалардан тўлақонли фойдаланиш ўринлидир. Ушбу манбалар ва омиллар ўз-ўзидан пайдо бўлган эмас, Кўҳна заминда инсоният пайдо бўлиб шаклланган эканки, Она-ватанига бўлган муҳаббати ва ушбу муқаддас Ватан деб аталмиш, мўтабар заминни тинчлиги ҳамда унинг осойишталигини таъминлаш ва ҳимоялаш шарафли бурч ҳисобланган. Маънавият, иймон-эътиқот инсон тарихий тараққиётнинг махсулидир. Ўзбек миллати азалдан маънавиятли, иймон-эътиқотли бўлган. Бу миллат қандайдир “бўш” “яланг” жойда эмас, балки унинг авлод, аجدодлари яратган бойлик эканлиги яққол намоёндыр. Ушбу замин баққувват бўлганлиги учун ҳам келгинди босқинчилар томонидан йўқ қилишига қанчалик ҳаракат қилинмасин, у яна ўз қаддини тиклаб, миллатимизнинг ўзлигини намоён этишда манба бўлиб келмоқда. Ўзбек миллатининг жаҳон тан олган бутун бир цивилизацияни яратган буюк мутафаккирлари ва улар яратган илмий кашфиётлар ўз-ўзидан пайдо бўлмаган, балки шу она заминда яратилган моддий ва маънавий соҳада эришилган ютуқлар билан боғлиқдыр. Юксак иймон-эътиқодга эга бўлган Ибн Сино, Абу Наср Форобий, Абу Райхон Беруний, Нажмиддин Кубро, Аз-Замахшарий, Жалолиддин Мангуберди, Амир Темур, Улуғбек, Алишер Навоий, ва бошқа бир қатор мутафаккирлар, давлат арбоблари шу она заминда яратилган улкан моддий ва маънавий бойликлар бўлоғидан баҳраманд бўлганлар, улардан руҳий озиқа, илоҳий куч-қудрат олганлар. Улар қолдирган улкан мерос эса, ўзбекларнинг кейинги истиқболини таъминлашни кафолатлаган. Ана шу моддий ва маънавий манбалар ўзбекларни озодлик, мустақиллик ва тараққиётга етакловчи манба бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади. “Мамлакатларни забт этгувчи бахтли фарзандларим ва жаҳонни идора этгувчи қудратли набираларимга маълум бўлсинки, Тангри таоло даргоҳидан умидим шулки, кўплаб фарзандларим, аввало, зурриёдим салтанат тахтига ўтириб, мамлакатларни идора этгай. Шунинг учун салтанат қуриш, давлат тутиш бобида ўзим қўллаган ишларни бир неча Тузукка боғладим ва салтанатни бошқаришда қўлланма ёзиб қолдирдим, токи фарзандларим, авлодим ва зурриёдимдан бўлганларнинг ҳар бири унга мувофиқ иш юритсин”, деб айтган эди дунёнинг ярмини забт этган бизнинг соҳибқирон Амир Темур бобомиз. Мен бу фикрларни ҳар сафар ўқиганимда ўзимда фахр, ғурур, ифтихорни ҳис қиламан. Негаки, дунё тан олган шундай буюк инсоннинг давомчилари, авлодлари бизнинг юртимиз ёшларидир. Президентимиздек жонқуяр инсонлар сафи кенг бўлса, мана шу юртда ривожланиш бўлади, юксалиш бўлади, албатта. Бугунги кунда миллий қадриятларимизга таянган ҳолда соғлом

фикрлайдиган, Ватанимизни севиб, уни жондек асраб-авайлаб хизмат қиладиган инсон ҳақиқий лидер бўла олади.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Khodjamkulov, U., Makhmudov, K., & Shofkorov, A. (2020). The Issue of Spiritual and Patriotic Education of Young Generation in the Scientific, Political and Literary Heritage of Central Asian Thinkers. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(05), 6696.
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 72-сессиясида сўзлаган нутқи.
3. Ҳаким Термизий. Маърифат ул- асрор. Т.: “Мовароуннаҳр”, 2016 й. 12 бет.
4. М.Бехбудий. Танланган асарлари. Т.: “Маънавият” 1997 й. 5 бет.
5. Ҳаракатлар стратегияси асосида жадал тараққиёт ва янгиланишлар сари. Рисола. Нашрга тайёрловчилар: М. Бекмуродов, Қ. Қуранбоев, Л.Тангиров. Т.: Ғ.Ғулом номидаги нашриёт –матбаа ижодий уйи НМУУ, 2017. 92 бет.
6. Мирзиёев Ш. Халқимиз розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. Т.: “Ўзбекистон” НМУУ, 2018. 479 бет.
7. Ҳаким Термизий. Маърифат ул- асрор. Т.: “Мовароуннаҳр”, 2016 й. 12 бет.
8. М.Бехбудий. Танланган асарлари. Т.: “Маънавият” 1997 й. бет. 3.
9. Ҳаракатлар стратегияси асосида жадал тараққиёт ва янгиланишлар сари. Рисола. Нашрга тайёрловчилар: М. Бекмуродов, Қ. Қуранбоев, Л.Тангиров. Т.: Ғ.Ғулом номидаги нашриёт –матбаа ижодий уйи НМУУ, 2017. 92 бет. 4. 10.Мирзиёев Ш. Халқимиз розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. Т.: “Ўзбекистон” НМУУ, 2018. 479 бет.